

تفاسیر معتبر منسوب به امام صادق(ع) بر احکام عقلی محکم مترتب است

مدرس حوزه و پژوهشگر علوم قرآنی با تأکید بر این که کتاب‌های معتبر و مسلم تفسیری که از امام صادق(ع) برجای مانده است، بر احکام عقلی محکم مترتب است، اظهار کرد: مطالبی را که امام صادق(ع) در تفسیر بیان می‌فرمایند، به برخی از مسلمات عقلیه مبتنی می‌کنند.

گروه اندیشه: مدرس حوزه و پژوهشگر علوم قرآنی با تأکید بر این که کتاب‌های معتبر و مسلم تفسیری که از امام صادق(ع) برجای مانده است، بر احکام عقلی محکم مترتب است، اظهار کرد: مطالبی را که امام صادق(ع) در تفسیر بیان می‌فرمایند، به برخی از مسلمات عقلیه مبتنی می‌کنند.

حجت‌الاسلام و المسلمین سیدمهدی حائری قزوینی، مدرس حوزه و پژوهشگر علوم قرآنی، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، به معرفی برخی از برجسته‌ترین شاگردان مکتب امام صادق(ع) پرداخت و ضمن اشاره به کتاب «حقایق التفسیر« سلمی، روایاتی را که صرفاً در این اثر وجود دارد، به دلیل عدم وجود سلسله سند، غیر قابل پذیرش دانست.

وی با اشاره به ابان بن ثعلب بکری به عنوان یکی از پیشکسوتان علوم قرآنی اظهار کرد: ایشان دارای شخصیت بسیار برجسته‌ای است که در مکتب امام سجاد(ع)، امام باقر(ع) و امام صادق(ع) پرورش یافته است و از امام صادق(ع) سی‌هزار حدیث شنیده و روایت کرده است و آثار قرآنی نظیر «معانی القرآن«، «کتاب القرائات«، «کتاب التفسیر« و «قریب القرآن« از این شخصیت بزرگ برجای مانده است که در کتاب فهرست ابن ندیم ذکر شده است. وقتی او در سال 141 هجری وفات یافت، امام صادق(ع) با شدت تأثر و ناراحتی فرمودند که به خدا سوگند مرگ ابان دل مرا به درد آورد.

تفاسیری که از امام صادق(ع) در دست داریم در کتاب‌های معتبر و مسلم تفسیری که مسنداً از ایشان بر جای مانده است، بر احکام عقلی محکم مترتب است؛ یعنی امام صادق(ع) مطالبی را که در تفسیر بیان می‌کنند، آنها را به برخی از مسلمات عقلیه مبتنی می‌کنند و بعضی دیگر از این مطالب را به طور مستقیم از وحی می‌گیرند و برای مردم بیان می‌کنند.

این مدرس حوزه، ضمن اشاره به شخصیت محمدبن صائب کلبی، افزود: ایشان از شاگردان امام صادق(ع) در علم قرآن و تفسیر و متوفای سال 146 هجری است و از اصحاب امام صادق(ع) و امام باقر(ع) بوده و از شیعیان خاص آن بزرگواران به شمار آمده است که تفسیر او موسوم به «آیات‌الحکام« از آثار ارزشمند کهن در علوم قرآنی است.

وی هشام بن سالم جوالیقی، متوفای 148 هجری، را از دیگر شخصیت‌های گرانقدر اصحاب امام صادق(ع) معرفی کرد و افزود: ایشان از اصحاب امام صادق(ع) و امام کاظم(ع) بوده است و وثاقت کامل او را شیخ نجاشی با تعبیر ثقة ثقة یعنی تکرار دوبار کلمه ثقة تأیید کرده و کتاب تفسیر او را با چهار واسطه روایت کرده است.

حائری قزوینی ادامه داد: از دیگر شخصیت‌های گرانسنگ شیعه و از یاران امام صادق(ع)، سلیمان بن مهران اعمش، متوفای 148 هجری، است که هم نزد علمای شیعه مورد وثوق کامل است و هم علمای اهل سنت او را از بزرگان و معاریف و محدث مورد وثوق به شمار آورده‌اند و مفسر برجسته‌ای از اصحاب امام صادق(ع) است که در سلسله سندهای تفسیر قمی روایاتی از ایشان نقل شده است.

وی همچنین اظهار کرد: از دیگر شخصیت‌های اصحاب امام صادق(ع) که در زمینه تفسیر جد و جهد کرده‌اند و آثاری داشتند، اسماعیل بن مسلم بن ابی زیاد شعبی، متوفای 150 هجری، است و دیگری مقاتل بن سلیمان از شاگردان امام صادق(ع) و امام باقر(ع) است که از آثار او «کتاب التفسیر«، کتاب «ناسخ و المنسوخ«، «المتشابه القرآن«، «نوادر التفسیر« و «الجوامع فی القرآن« را می‌توان نام برد.

محمدبن صائب کلبی از شاگردان امام صادق(ع) در علم قرآن و تفسیر و متوفای سال 146 هجری است و از اصحاب امام صادق(ع) و امام باقر(ع) بوده و از شیعیان خاص آن بزرگواران به شمار آمده است که تفسیر او موسوم به آیات‌الحکام از آثار ارزشمند کهن در علوم قرآنی است.

این مدرس حوزه با اشاره به این که آنچه ما از روایات محکم امام صادق(ع) در دست داریم؛ یعنی روایاتی که صدور آنها از زبان این امام بزرگوار مسلم است و تأکید آن بزرگوار بر مطالبی است که از وحی گرفته شده است، افزود: امام صادق(ع) تأکید می‌کنند که فرمایشات ایشان از پدر بزرگوارشان امام محمد باقر(ع) و از جدشان امام زین‌العابدین(ع)، امام حسین(ع)، امیرالمؤمنین(ع) و از پیامبر اکرم(ص) گرفته شده است.

وی ادامه داد: پیامبر عظیم‌الشان اسلام(ص) قطعاً تفسیر و تأویل قرآن را از جبرئیل و از ناحیه باری تعالی اخذ نموده‌اند و ممکن نیست که پیامبر اکرم(ص) معانی قرآن را نداند، در حالی که این کتاب بر آن حضرت نازل شده است و این معانی را پیامبر اکرم(ص) به اوصیاء خود بیان فرموده‌اند و لذا علم کامل به قرآن نزد ائمه معصومین(ع) بوده است.

حجت‌الاسلام حائری قزوینی با تأکید بر این‌که تفاسیری که ما از امام صادق(ع) در دست داریم، در کتاب‌های معتبر و مسلم تفسیری که مسنداً از ایشان برجای مانده است، بر احکام عقلی محکم مترتب است، گفت: یعنی امام صادق(ع) مطالبی را که در تفسیر بیان می‌کنند، آنها را به برخی از مسلمات عقلیه مبتنی می‌کنند و در بعضی دیگر از این مطالب وجود دارد که عقل به آنها راه ندارد و امام صادق(ع) مطالب را به طور مستقیم از وحی می‌گیرند و برای مردم بیان می‌کنند.